

A HORGOLÁS

AKADÁLY NÉLKÜL

modul adaptációja
mozgáskorlátozott tanulók
együttneveléséhez

SZÖVEGÉRTÉS- SZÖVEGALKOTÁS

Alap-IV.3.3-AdM

A modult készítette:

Bakonyi Katalin, Kulcsár Gábor

Az adaptációt készítette:

Dombainé Esztergomi Anna

SULINova
Köznevelési, Fejlesztési és Pedagógus-továbbképzési Központ

Magyarország célba ér

A modul célja	A kötés tanulása után (leírását lásd az Alapozás VII. modulleírásban) a horgolással is a kézügyességet és a finommozgás (a motorikus idegrendszer) fejlődését segítjük, támogatjuk. A horgolásnál már nem mind a két kéz egyforma használatáról van szó, hanem most már a domináns oldalon, és csak az egyik kézzel dolgozunk hangsúlyozottabban. A sima és ráhajtott szemek váltakozása mind a képzelőerő fejlődését, mind a ritmikus ismétlődések egészséges hatását hívja elő. A figyelem összpontosítása a tanulási folyamatokban jelent segítséget.
Időkeret	Heti 2×45 perc, gyakorlásra lehet napi 10-15 percet hagyni.
Ajánlott korosztály	7–8 évesek
Modulkapcsolódási pontok	Írás előkészítése: formarajz, ritmikus mozgás, ujjgyakorlatok Kötés
A képességfejlesztés fókuszai	Finommotorikus mozgás fejlesztése, figyelem összpontosítása, a képzelőerő, a fantázia fejlesztése

PEDAGÓGIAI HÁTTÉR

Mindaz, ami az ajánlásban és a megfigyelési szempontok között szerepel – első látásra – gyakran komplikáltabb, mint maguk a gyakorlatok. Azt a munkamódszert ajánljuk, hogy mielőtt az ajánlást és a megfigyelési szempontokat elolvasná, és esetleg megijedne attól, mi mindenre fontos figyelnie, a gyakorlatokat próbálja ki gyerekek nélkül, otthon (ha van, a javasolt verssel együtt). Amikor már gördülékeny a mozgás és szöveg összhangja, valamint úgy érzi, hogy a gyerekeknek is be tudja mutatni, olvassa el a módszertani ajánlást. Nem kell törekednie arra, hogy annak minden részletét megjegyezze, csak egyszerűen próbálja ki a gyerekekkel. Az első kipróbálások után is csak arra keressen választ a megfigyelési szempontok között és az ajánlásban, amilyen problémával saját osztályában találkozott. Ezt szükség szerint megteheti minden gyakorlás után, így egy idő után a legtöbb javaslat „életre kel”, és világosan fogja látni, mikor mire fontos figyelnie tanítványai között.

A horgolás során csakúgy, mint a kötésnél a gyerekek az életkoruknak megfelelő feladatokon dolgoznak, így a ritmikusan ismétlődő mozdulatok, a manuális tevékenységek segítik mind az akaratuk, mind pedig logikus gondolkodásuk megerősödését. A horgolás megtanulásának és gyakorlásának tehát közvetlen kapcsolata van mindazokkal a tevékenységekkel is, amelyekben a gondolkodás mozgékonyaságára van szükség.

Azok a mozgáskorlátozott gyermekek, akiknek a felső végtagjuk súlyosabban érintett, feltehetően nem lesznek képesek a hagyományos horgolás megtanulására. A fő problémát a két kéz mozgásának összehangolása jelenti. Ha a gyermekek mozgáskorlátozottsága annyira súlyos, hogy nem képesek a horgolás alapelemeinek megtanulására sem, akkor ők a horgolás ideje alatt végezhetnek más hasonló tevékenységet, például kukoricacsuhéból a horgoláshoz hasonló technikával kerek vagy szögletes alátétek, lábtörlő készítését vagy szövést. Ezek a tevékenységek ugyanúgy fejlesztik a kézügyességet, a figyelmet és a gondolkodást, mint a horgolás vagy a kötés. A szövést – képességeiknek megfelelően – végezhetik különféle alakú és méretű, rögzíthető szövőkereteken, különféle anyagokkal (bőr, textil, spárga, fonal, növények, vessző stb.). Munka közben gondoskodni kell a tevékenység végzését megkönnyítő testhelyzetek biztosításáról is.

MEGFIGYELÉSI SZEMPONTOK

Mindenkit csak saját magához viszonyítva lehet értékelni. A napi gyakorlás során minden gyerek ügyesedik, fejlődik. Egymás munkáinak megfigyelése a legnagyobb hajtóerő. Egy-egy elkészült munka további lendületet adhat a gyerekeknek.

A FELDOLGOZÁS MENETE

Az alábbi részletes leírás célja elsősorban egyféle minta bemutatása. Nem kötelező jellegű előírás. A pedagógus legjobb belátása szerint dönthet a részletek felhasználásáról, módosításáról vagy újabb variációk kidolgozásáról.

A kézügyesség fejlődését tovább segíthetjük a horgolással, amely támogatja a nyomtatott kisbetűk, majd a folyóírás megtanulását.

A horgoláshoz is vastag fonalakat használunk, vastag horgolótűvel. Az óra elején és végén ugyanúgy, mint a kötésnél, elmondhatjuk a verseket, amelyeket a kötéskor is mondtunk (lásd a mellékletet). A gyerekek különböző tempóban haladnak a horgolás megtanulásában, és a horgolásban is. Ezt nyugodtan hagyhatjuk, hiszen a folyamat a fontos, és a jól horgoló gyerekek segíthetnek a tanárnak a nehezebben haladók megtanításában. Az sem baj, ha végül valaki csak egy-két munkával lesz kész, míg mások többet is elkészítenek.

Kezdetben a láncszemetet tanuljuk meg. **Mozgáskorlátozott gyermekeknek ebben mindenképpen segíteni kell. A láncszemetet először horgolótű nélkül, csak kézzel, az első láncszem rögzítésével végezzük. Csak akkor térjünk át a horgolótű használatára, ha kézzel már jól megy.** Először ennek gyakorlására lehet akár egyméteres láncsort is készíteni. Ebből azután készíthetünk babákat.

Ha a láncolás már jól megy, megtanítjuk a ráhajtás nélküli rövidpálcát. **Ezt már nem lehet előre kézzel gyakorolni, de mindkét kezüket tudják használni, ha rögzítjük a munkadarabot.** Ezzel először egy téglalapot készítünk, amelyből kis tarisznya, papírzsebkendő-tartó készülhet.

Az oldalakat is horgolótűvel lehet összedolgozni. Láncszemekből készülhet el a labdaháló is, ami a fiúk kedvét is meghozza a horgoláshoz. *(Lásd a mellékletet.)*

Ezek után kezdhetnek hozzá a gyerekek a különböző állatok horgolásához.

Kezdetben cicát, macit és mókust horgolhatnak, ilyenkor még nem jó a túl sok alternatíva. *(Lásd a mellékletet.)* Később, akik már sok állatot elkészítettek, maguk kitalálhatnak és általában sok-sok fantáziával ki is találnak más állatokat is.

Elsősorban négy lábbon álló állatot készítsünk, mert könnyebb a karakterét eltalálni, és könnyebb is összeállítani a figurát. Igazából a karaktert a kiegészítők – a fülek, farkak – adják meg, illetve a kitöméskor adhatjuk meg az állat végső formáját. A kitömést is gyapjúval végezhetjük. (Ha ez nehézségbe ütközik, lehet vattát is használni.)

Nagyon kedves, és a szociális életet is fejleszti, ha egész állatcsaládot (papa, mama, kicsinyek) horgolnak a gyerekek. Tavasszal kis állatkertet (kiállítás) rendezhetünk az osztályteremben.

Mozgáskorlátozott gyermekek közül valószínűleg csak azok a gyermekek lesznek képesek ilyen bonyolult horgolási feladatokat végezni, akiknek a felső végtagjai épek. Ebben az esetben nem is a figurák készítése a cél, hanem a finommotorika fejlesztése, tréningezése s az írásmozgások előkészítése.

A kötési munkához hasonlóan, a horgolásukat is tartsuk kis zsákokban, nehogy elkallódjon a tű, vagy valamelyik kész darabja a munkának. A horgolásnál az elrontott szakaszokat a gyerekek könnyebben ki tudják javítani, kevesebb javítást kell végeznie a tanárnak. Ezért gyakrabban hazavihetik a munkájukat.

A horgolásórákhoz is jó, ha elő tudunk készülni kellő mennyiségű fonallal. Nem kell túl sokféle színt használni, és szebb, ha egy állatot csak egyféle színnel horgolunk.

Az év végén készíthet az egész osztály egy hatalmas takarót, terítőt, úgy, hogy minden gyerek azonos nagyságú négyzetet horgol, amit azután összehorgolhatunk. Szép, ha ezt az osztály díszítésére használjuk, vagy esetleg elajándékozunk. **Az alátéteket és lábtörlőket is lehet használni a mindennapokban és a szövött munkadarabokat is, így mindenki hasznos feladatot is végez.**

A javítás a munka közben, lehetőleg a hiba elkövetésekor rögtön történjen meg, hogy apránként a gyermekek meg tudják tanulni a hibák észrevételét és kijavításának módját is.

ALKALMAZOTT ESZKÖZÖK

A horgoláshoz vastag, esztétikus színű, lehetőleg gyapjúfonalat használjunk. Sok állathoz a nyersgyapjúsín is használható. A töméshez is gyapjú, esetleg vatta a megfelelő.

A fonal vastagságához választhatjuk meg a horgolótű vastagságát.

Körmöcskék, szövőkeretek, textil- és bőrcsíkok, kukoricacsuhé vagy más hajlékony növények, fonáshoz rögzítők, csúszásgátló fólia.

Saját adaptációs kiegészítem:

GYŰJTEMÉNY – MELLÉKLET

VERSEK A MUNKA MEGKEZDÉSÉHEZ

A versmondással párhuzamosan végzett mozdulatokat kurzívval kiemeltük.

1.	2.
Jobb kezem és bal kezem, – <i>Kitartva mutatom mindkét kezet</i> Segít engem mindenben. – <i>a két kézzel, mintha hógolyót gyúrnék</i> Ujjacskáim fürgén járnak, – <i>a két kéz szemben egymással, az ujjakkal tapsolunk</i> Ügyesednek, meg nem állnak. – <i>ugyanaz tovább.</i> (Tanári vers)	Hüvelykujjam vasgyúró, – <i>Mutatom a két ujjat</i> Mutatóujjam mutató, – <i>ezt is mutatom</i> Középső ujjam közbülső, – <i>háztetőbe állítom őket</i> Gyűrűsujjam csillog-villog, – <i>egymásnak integetnek</i> A kisujjam izeg-mozog. – <i>egymást kerülgetik.</i> (Magyar népköltés)

3.

„Sokat tud az én kezem,
sokat tud az ujjam,
benne mindenféle régi
s mindenféle új van.”

– *Eközben a jobb mutatóujjat a bal hüvelykujjra tesszük, majd a jobb hüvelykujjunkt felfelé mozgatva a bal mutatóujjra tesszük. Ezzel a mozgással haladunk ujjról ujjra.*

(Részlet Szabó Lőrinc: *Sokat tud az én kezem* című verséből)

Vers a munka lezárásához

Tettünk-vettünk, serénykedtünk,

– *A két kéz egymás körül pörög, orsómozgás*

Építettünk, szépítettünk.

– *a két tenyér egymás alatt vízszintesen, majd megcserélődnek*

Megpihen a két kezünk.

– *összekulcsolva leengedjük a kezünket*

Elégedett a szívünk.

– *a két kéz keresztben van a mellkason.*

(Tanári vers)

Mozgáskorlátozott gyermekek is végezzék ugyanezeket a gyakorlatokat. Fontos a kóros reflexeket gátló testhelyzetek létrehozása és megtartása. A mozdulatok kivitelezésében minél kevesebbet segítsünk, a passzív mozgítás kevésbé értékes, mintha megteremtjük a lehetőséget a mozgások aktív végzéséhez. Ha az ujjgyakorlatok nehezek, akkor a képességeknek megfelelő más ujjgyakorlatokat (is) végeztessünk (lásd: ujjgyakorlatok).

Saját adaptációs kiegészítem: